

Gemeente Leusden

1 JULI 2024

Per saldo persoonlijker

Aan de gemeenteraad
van de
gemeente Leusden
Postbus 150
3830 AD LEUSDEN

Datum
1 juli 2024

Ons kenmerk
1018782-ACV2023

Behandeld door
M. (Marijn) Klappe MSc
RA

Geachte leden van de gemeenteraad,

Graag bieden wij u hierbij ons accountantsverslag met betrekking tot de controle van de jaarrekening 2023 van de gemeente Leusden aan. Onze opdracht is uitgevoerd in overeenstemming met onze opdrachtbevestiging van 19 september 2023. Dit verslag gaat in op onze belangrijkste bevindingen uit de controle van de jaarrekening 2023.

Bij de jaarrekening 2023 van de gemeente Leusden zullen wij een controleverklaring met een goedkeurend oordeel betreffende de getrouwheid afgeven.

De jaarrekening 2023 is opgesteld onder verantwoordelijkheid van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Leusden. Bij deze jaarrekening zullen wij op 1 juli 2024 een goedkeurende controleverklaring voor het getrouwe beeld verstrekken.

Wij bedanken de medewerkers van de gemeente Leusden voor de open en constructieve wijze van samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en zijn vanzelfsprekend graag bereid een nadere toelichting te verstrekken.

Met vriendelijke groet,
Eshuis Registeraccountants B.V.

Was Getekend:

A. (Antine) van de Groep MSc RA
Partner

Inhoudsopgave

Inleiding	
Inhoudsopgave	
Samenvatting	
Bevindingen	
Rechtmatigheid	
Financiële positie	
Organisatie	
IT-audit	
Overig	
Bijlagen	

▪ Bestuurlijke samenvatting controle 2023	4
▪ Belangrijkste bevindingen uit onze controle	8
▪ Rechtmatigheidsverantwoording	20
▪ De financiële positie van uw gemeente	28
▪ Financiële positie	
▪ Resultaatanalyse	
▪ Organisatie	32
▪ Administratieve organisatie en interne beheersing	
▪ IT-audit	34
▪ Onze kijk op de algemene IT-beheersingsmaatregelen	
▪ Betrouwbaarheid en continuïteit van IT omgeving	
▪ Overige aangelegenheden	36
▪ Bijlagen	38
▪ Bijlage 1a: Niet-gecorrigeerde controleverschillen	
▪ Bijlage 1b: Onzekerheden in de controle	
▪ Bijlage 1c: In de controle opgenomen aanpassingen	
▪ Bijlage 1d: Tekortkomingen in de toelichtingen	
▪ Bijlage 1f: Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023	
▪ Bijlage 2: Onafhankelijkheid	

Bestuurlijke samenvatting

Per saldo persoonlijker

Bestuurlijke samenvatting

Conclusies jaarrekeningcontrole 2023

Onderwerp	Beschrijving	Referentie
Inleiding		
Inhoudsopgave		
Samenvatting		
Bevindingen		
Rechtmatigheid		
Financiële positie		
Organisatie		
IT-audit		
Overig		
Bijlagen		
Getrouwheidsoordeel	- Wij geven een goedkeurend oordeel af voor de getrouwheid. - De gehanteerde materialiteit voor fouten en onzekerheden bedraagt € 1.050.000 respectievelijk € 3.150.000.	Pagina 9
Fraudekwestie	Wij hebben bij de controle jaarrekening 2023 fraude geconstateerd, betreffende een dubieuze transactie met een verbonden partij. De betreffende frauduleuze transactie is geconstateerd door de eigen organisatie en gecorrigeerd. We lichten de fraudekwestie nader toe op pagina 16.	Pagina 16
Financiële positie	- De financiële positie ultimo 2023 is verbeterd ten opzichte van 2022. Dit is met name het gevolg van het positieve resultaat over 2023 ad. € 5,1 miljoen. - Het weerstandsvermogen bedraagt € 13,7 miljoen. Het weerstandsvermogen is ruim hoger dan de door de gemeente onderkende aanwezige risico's ad € 7,1 miljoen.	Pagina 29
Interne beheersing	- In het najaar 2023 hebben wij onze interimcontrole uitgevoerd. Tijdens deze interimcontrole richten wij ons vooral op de opzet en bestaan van de administratieve organisatie. Onze bevindingen hebben wij in een management letter aan het college gerapporteerd. Onze algemene indruk van de gehele administratieve organisatie en interne beheersing is positief. Met name de beheersing van de geautomatiseerde omgeving verdient meer acute aandacht gezien het aantal openstaande bevindingen. - Tijdens de werkzaamheden voor de 2023 jaarrekeningcontrole zijn voor gemeente Leusden de algemene IT beheersmaatregelen in opzet en bestaan beoordeeld van de meest kritische applicaties rond het sociaal domein, inkoopfactuurverwerking, belastingen en het grootboek. Wij hebben dit gedaan vanuit de gedeelde back office met de andere BLNP-gemeentes. Hiervoor hebben wij diverse General IT Controls rond de relevante informatiesystemen getoetst. In een aantal systemen is sprake van ontwikkelpunten. Daarbij is het vooral eerst van belang dat u formuleert op welke wijze u in BLNP-verband wilt samenwerken. Pas nadat dit besloten is, is het logisch om de IT-omgeving verder te ontwikkelen. U bent zich ervan bewust dat de duur van het beslistraject voor BLNP betekent dat u bepaalde ontwikkelpunten in de systemen niet voortvarend kunt oppakken. U bent in dit traject uiteraard ook afhankelijk van het overleg met de andere drie gemeenten, en zij van u.	Pagina 33 Pagina 35
Kwaliteit verslaggeving	Wij hebben het door het management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen aannemelijk zijn en consistent worden gebruikt.	Pagina 9

Bestuurlijke samenvatting

Conclusies jaarrekeningcontrole 2023

Onderwerp	Beschrijving	Referentie
Controleproces	- Bij de start van de controle waren de jaarstukken niet voor alle posten gereed, waaronder de SiSa en de Rechtmatigheidsverantwoording. Dit heeft geleid tot extra werkzaamheden na de geplande controleweken, maar ook extra inzet vanuit uw interne organisatie. - Wij willen de ambtelijke organisatie graag bedanken voor hun inzet en flexibiliteit.	
Grondexploitatie	Wij hebben het proces beoordeeld waarmee het management schattingsposten met betrekking tot de grondexploitatie bepaalt, en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Een en ander in de context van onze verklaring bij de jaarrekening als geheel. De uitgangspunten voor de grondexploitatie achten wij acceptabel.	Pagina 11
Overige Gemeente-specifieke onderwerpen	- Wij hebben geen ongecorrigeerde controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage 2023 geconstateerd. - Wij hebben vastgesteld dat de bezoldigingen over 2023 niet strijdig zijn met de Wet normering topinkomens (WNT) en dat de jaarrekening 2023 van de gemeente Leusden voldoet aan de publicatieverplichtingen van de WNT. Conform de afspraken met onze beroepsvereniging hebben wij het anti-cumulatiebeding voor de WNT niet gecontroleerd en dit ook gemeld in de controleverklaring.	Pagina 9
Rechtmatigheids-verantwoording	Wij hebben de rechtmatigheidsverantwoording gecontroleerd op haar getrouwheid in lijn met de handreiking 1152 van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants. In lijn met deze handreiking hebben wij afzonderlijke werkzaamheden gedaan op de werkzaamheden van de VIC-functie, op het voorwaarde-, M&O-, en begrotingscriterium. Het college heeft voor € 1.170.000 rechtmatigheidsfouten geconstateerd en € 485.000 aan onduidelijkheden. Dit is onder de verantwoordingsgrens van € 3.153.000. De rechtmatigheidsafwijkingen groter dan de rapporteringsgrens van € 50.000 zijn toegelicht in de paragraaf Bedrijfsvoering. Voor verdere toelichting verwijzen wij naar hoofdstuk “Rechtmatigheid.”	Pagina 21

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Rechtmatigheid

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Bestuurlijke samenvatting

Conclusies jaarrekeningcontrole 2023

Onderwerp	Beschrijving	Referentie
Schatkistbankieren	Met de Wet verplicht schatkistbankieren zijn alle decentrale overheden verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden (= alle middelen boven een per decentrale overheid te bepalen limiet). Voor uw gemeente geldt voor 2023 per kwartaal een limiet van € 1.459.000. Decentrale overheden dienen in de jaarrekening verantwoording af te leggen over het gemiddelde banksaldo per kwartaal en de over- dan wel onderschrijding van de toegestane limiet. Uit de verantwoording van het schatkistbankieren over 2023 - zoals opgenomen in de toelichting op de balans - blijkt dat de gemeente Leusden in geen van de kwartalen een overschrijding laat zien.	Pagina 19
Sociaal domein	U heeft deze taken uitbesteed aan de gemeente Amersfoort. Over boekjaar 2023 is ook voor hen het rechtmatigheidsoordeel verlegd van accountant naar college. U heeft met de betreffende gemeente afspraken gemaakt over de rechtmatigheidsverantwoording. De gemeente Amersfoort heeft gerapporteerd over de rechtmatigheid, verwijzend naar het controleprotocol. Voor het onderwerp M&O is besproken dit voor 2024 verder vorm te geven.	Pagina 18
Voorzieningen	Leusden heeft voor veel objecten zoals panden, bruggen en wegen een onderhoudsvoorziening gevormd. Een aantal van deze voorzieningen is wel onderbouwd met een plan, maar dat plan begint gedateerd te raken. Ook is te zien dat een aantal voorzieningen erg klein is en de vraag mag dan gesteld worden of de voorziening nog realistisch gebruikt wordt voor de werkelijke verplichting. U geeft aan dat de voorzieningen in 2024 aan een nieuwe beoordeling worden onderworpen. Wij adviseren u om de kleine en/of irrelevante voorzieningen te actualiseren en indien nodig op te heffen. Met het achterblijven van onderhoud loopt u het risico op achterstallig onderhoud met verkorting van de levensduur van het object tot gevolg. Voor achterstallig onderhoud bent u overigens gehouden een voorziening te vormen. Wij adviseren u om deze overwegingen ook te betrekken in uw actualisatie in 2024.	Pagina 14

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Rechtmatigheid

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Belangrijkste bevindingen

Per saldo persoonlijker

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Rechtmatigheid

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Wij verstrekken een controleverklaring bij de jaarrekening 2023 met een goedkeurend oordeel betreffende de getrouwheid.

Wij hebben onze controle van de jaarrekening 2023 van gemeente Leusden uitgevoerd, en verstrekken een controleverklaring met een goedkeurend oordeel betreffende de getrouwheid bij deze jaarrekening.

Geen feitelijke niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot het vermogen en het resultaat

Wij hebben tijdens een controlebevinding geconstateerd, betreffende de te hoog verantwoorde schulden in het kader van SiSa regelingen (overlopende passiva) totaal € 72.548. In onze controle zijn verder geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze rapporteringsdrempel die van invloed zijn op het vermogen of het resultaat van de gemeente. Hiervoor verwijzen wij naar de bijlage A1a.

Fouten en onzekerheden in de PGB bestedingen

De PGB-bestedingen zijn door uw gemeente (verplicht) belegd bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De accountant van de SVB heeft een controleverklaring met een oordeel met beperking bij de verantwoordingen 2023 verstrekt, vanwege rechtmatigheidsafwijkingen.

Als gevolg van de fouten in de verantwoorde PGB-bestedingen in de jaarrekening 2023 van de SVB leidt dit tevens tot een afwijking in onze controle voor de getrouwheid en de rechtmatigheid. Deze afwijking is niet opgenomen in het (verplichte) overzicht van controleverschillen omdat deze kleiner is dan de rapportagedrempel ad € 50.000.

Geen feitelijke niet-gecorrigeerde controleverschillen geïdentificeerd met betrekking tot SiSa-bijlage

Wij hebben geen ongecorrigeerde controleverschillen (fouten en/of onzekerheden) in de verantwoorde informatie in de SiSa-bijlage 2023 geconstateerd.

Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT)

Wij hebben tijdens onze controle geen niet-gecorrigeerde feitelijke afwijkingen geïdentificeerd groter dan onze rapporteringsdrempel die van invloed zijn op de WNT. Conform de afspraken met onze beroepsvereniging hebben wij het anti-cumulatiebeding voor de WNT niet gecontroleerd en dit ook gemeld in de controleverklaring.

Onze opdracht is ongewijzigd uitgevoerd

Met de opdrachtbevestiging van 19 september 2023 heeft u ons opdracht gegeven tot het controleren van de jaarrekening 2023.

Naast de opdrachtbevestiging zijn bepalend (geweest) voor onze controle:

- Het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado).
- De Controleverordening gemeente Leusden (op grond van artikel 213 van de Gemeentewet).

De reikwijdte van onze controle staat omschreven in de opdrachtbevestiging. Er is gedurende het verloop van de controle op geen enkele wijze sprake geweest van een beperking of wijziging in de reikwijdte van onze controle. Wij achten de reikwijdte van onze controle voor 2023 voldoende voor de doelstelling van onze controle.

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Rechtmatigheid

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Leusden

Ons zijn geen relaties bekend tussen Eshuis Registeraccountants B.V. en haar zuster- en of dochterondernemingen en de gemeente, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid. Onze volledige onafhankelijkheidsbevestiging is te vinden in bijlage 2 bij deze rapportage.

Er zijn geen belangrijke wijzigingen in de verslaggevingsregels

Significante verslaggevingsgrondslagen en de toepassing hiervan zijn belangrijk voor de presentatie van de financiële positie en de resultaten van de gemeente. Daarnaast vereisen zij van het management het toepassen van oordeelsvorming ten aanzien van moeilijke, subjectieve en complexe posities, vaak vanwege de noodzaak om inschattingen te moeten maken over het effect van zaken die inherent onzeker zijn. De belangrijkste verslaggevingsgrondslagen van de gemeente zijn uiteengezet in de toelichting in de jaarrekening 2023.

Wij hebben het door het management toegepaste proces met betrekking tot belangrijke verslaggevingspraktijken geëvalueerd en hebben gegevensgerichte controlewerkzaamheden uitgevoerd. Wij zijn van mening dat de verslaggevingspraktijken en de toegepaste inschattingen aannemelijk zijn en consistent worden gebruikt.

Wij hebben de jaarrekeningcontrole 2023 uitgevoerd met inachtneming van de volgende goedkeuringstoleranties, zoals opgenomen in de door u vastgestelde controleverordening:

Goedkeuringstoleranties

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Rechtmatigheid

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening, met uitzondering van de door ons geconstateerde onzekerheden

De jaarstukken 2023 van uw gemeente bestaan uit:

- Het jaarverslag 2023 (programmaverantwoording en verplichte paragrafen).
- De jaarrekening 2023 (balans met toelichting, overzicht van baten en lasten in de jaarrekening met toelichting en de SiSa-bijlage).

In het onderdeel “programmaverantwoording” van het jaarverslag dient informatie te worden opgenomen met betrekking tot de vragen: wat hebben we gedaan, wat hebben we bereikt en wat heeft het gekost? De programmaverantwoording vormt samen met de verplicht voorgeschreven paragrafen (over o.a. weerstandsvermogen, bedrijfsvoering, etc.) het jaarverslag.

Op basis van Nederlandse wetgeving en de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NVCOS) 720 is de accountant verplicht bepaalde werkzaamheden uit te voeren met betrekking tot het jaarverslag en de andere informatie die in de jaarstukken is opgenomen. Als onderdeel van dit vereiste hebben wij de volgende werkzaamheden uitgevoerd:

- Wij hebben vastgesteld dat het jaarverslag de vereiste informatie bevat op basis van artikel 24 lid 2, artikel 25 en artikel 26 BBV.
- Wij hebben, voor zover wij kunnen beoordelen, vastgesteld dat de verklaringen van de gemeenteraad in het jaarverslag en de andere informatie zoals opgenomen in de jaarstukken verenigbaar zijn met de beweringen en verklaringen die in de jaarrekening zijn opgenomen.
- Wij hebben vastgesteld dat de verklaringen in het jaarverslag overeenstemmen met de resultaten van de uitgevoerde controlewerkzaamheden.

De grondexploitaties zijn geactualiseerd

De balanspost met de belangrijkste schattingselementen in de jaarrekening van de gemeente Leusden betreft de voorraad onderhanden werk, waaronder de bouwgronden in exploitatie (grondexploitaties). De balanspost is relatief groot, met een omvang van € 5,1 miljoen. Dit bedrag vertegenwoordigt het vermogen dat u al in de grondexploitatie heeft geïnvesteerd. Daar tegenover staan nog te realiseren baten groot € 12,5 miljoen en lasten groot € 4,5 miljoen. De nog te realiseren baten en lasten vormen samen met de boekwaarde de basis voor het uiteindelijke resultaat van de lopende projecten. Per project moet bepaald worden of er sprake is van een verwacht verlies, waarvoor een voorziening getroffen moet worden, of winst. De totale verwachte winst mag u gedurende het boekjaar als resultaat nemen. In 2023 heeft Leusden 8 exploitaties, waarvan 5 grondexploitaties en 3 faciliterende exploitaties. Van de 5 grondexploitaties zijn er 2 bedrijfsterreinen en 3 woningbouwlocaties.

Controlewerkzaamheden grondexploitaties

De risico's voor de grondexploitaties zijn in essentie terug te brengen tot vier P's:

- Planning: is de tijdsplanning van de projecten afgestemd op de (on)mogelijkheden in de markt. Immers, de marktbehoefte bepaalt welke projecten op welk moment te realiseren zijn
- Programmering: in de afgelopen jaren hebben economische ontwikkelingen geleid tot belangrijke wijzigingen in vooral de woningbehoefte. Is er een kritische analyse gemaakt van de 'mix' van woningen (huur, koop, vrije kavel appartementen, etc.) in de projecten, in relatie tot de huidige marktvraag in de gemeente?

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Rechtmatigheid

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

- **Prijs:** de verkoopprijzen van woningen, en dus van grond, hebben langere tijd onder druk gestaan. Deze situatie is omgeslagen in een grote vraag naar woningen en grond, waardoor de grondprijs zich in een hoog tempo in positieve zin ontwikkelt. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke grondprijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de positieve marktontwikkelingen?

- **Plankosten:** door de toenemende vraag naar woningen en dus naar bouwcapaciteit is sprake van een toenemende stijging van de bouwkosten. Is afgewogen welke prijzen kunnen worden gehandhaafd en welke prijzen bovenwaarts moeten worden bijgesteld als gevolg van de grotere vraag en de hierbij horende prijsontwikkelingen?

Tussentijdse winstneming

Op grond van het BBV heeft uw gemeente in het boekjaar 2023 per saldo € 227.000 aan tussentijdse winst genomen op de grondexploitaties. De winst wordt op de complexen de Buitenplaats en Valleipark genomen. In de andere complexen is nog geen sprake van verkopen en geen sprake van winst. De nu nog resterende complexen sluiten allen op of rond de nullijn. Dat heeft vooral te maken met stijgende bouwkosten. De gehanteerde grondprijzen zijn marktconform.

Actualisaties grondexploitaties

De balanswaarde is in 2023 toegenomen van € 3,5 miljoen naar € 5,1 miljoen (geïnvesteed vermogen). De stijging bestaat vooral uit de laatste investeringen in Valleipark en Mastenbroek II.

De grondexploitaties zijn door u voor de jaarrekening 2023 opnieuw doorgerekend (geactualiseerd), en waar nodig zijn door u de verwachtingen bijgesteld, waarmee tevens is beoordeeld of het onderhanden werk in de jaarrekening op een juiste wijze is gewaardeerd, en of er mogelijk een (aanvullende) verliesvoorziening moet worden getroffen. Het verwachte positieve resultaat bedraagt € 3,8 miljoen (2022: € 3,2 miljoen). De verbetering wordt met name veroorzaakt door de resultaten Mastenbroek II.

Valleipark

Valleipark is inmiddels afgerond en afgesloten, waarbij een resultaat van € 206.000 is gerealiseerd. Het totale resultaat bedraagt € 2.850.000. Ten opzichte van 2023 is er met name sprake van meevallers bij de uitvoering van het parkaanleg.

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Rechtmatigheid

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Actualisatie grondexploitaties (vervolg)

Nog te maken kosten

De nog te maken kosten staan onder druk: de markt is krap en prijzen stijgen, echter neemt dit af ten opzichte van voorgaande jaren. In de actualisatie voor 2024 zijn de kosten in de lopende complexen 3% voor 2024 en 2,5% voor 2025 en verder geïndexeerd.

Nog te realiseren opbrengsten

In de actualisatie zijn conform voorgaand jaar vanuit het voorzichtigheidsbeginsel geen kostenstijgingen doorgevoerd, tenzij met ontwikkelende partijen contractuele afspraken zijn gemaakt over een jaarlijkse indexering, waaronder Mastenbroek II.

Rente

De afgelopen jaren was de rente historisch laag. Inmiddels liggen die jaren achter ons en stijgt de rente weer. Conform de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken van de commissie BBV moet de aan de grondexploitaties toe te rekenen rentetarief worden gebaseerd op de opslagrente of de rentelast van de financiering die specifieke voor de grondexploitatie is aangetrokken. Binnen de gemeente Leusden is welliswaar sprake van projectfinanciering maar niet direct toe te rekenen aan de grondexploitaties. Er is derhalve geen rente toegerekend aan de grondexploitaties.

Disconteringsvoet

De disconteringsvoet is conform de notitie 'Grondbeleid in begroting en jaarstukken' van de commissie BBV gelijk aan de maximale meerjarig streefpercentage van de Europese Centrale Bank voor de inflatie van de Eurozone, namelijk 2% vanaf 2023.

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Belangrijkste conclusies waardering grondexploitaties

Als onderdeel van de controle van de waardering van de bouwgronden in exploitatie voeren wij een risicoanalyse uit ter bepaling van het risicoprofiel van de individuele grondexploitaties en de hierdoor bestaande kans op een materiële fout in de waardering ervan. Hierbij betrekken wij de huidige boekwaarde, het geprognosticeerde resultaat en de aard en omvang van de nog te realiseren baten en lasten (liggen hier al contracten/overeenkomsten aan ten grondslag of niet). Wij hebben op grond van de door ons verrichte werkzaamheden inzake de waardering van de grondexploitaties vastgesteld dat uw gemeente:

- Beschikt over actuele ramingen van de nog te realiseren baten en lasten.
- Beschikt over een deugdelijke onderbouwing van de gehanteerde uitgangspunten in de grondexploitaties
- Externe deskundigheid heeft ingeschakeld ter onderbouwing van de geraamde grondprijzen en grondopbrengsten.
- Een niet onaannemelijk niveau heeft bepaald van de nog te maken plan- en civiele kosten.

De uitgangspunten die in de grondexploitaties en dus in de jaarrekening 2023 zijn verwerkt, zijn door ons beoordeeld en als aannemelijk aangemerkt.

Voorzieningen

Uw gemeente heeft geen voorzieningen gevormd voor verliezen, risico's of verplichtingen die hun oorsprong vinden in het huidige boekjaar of eerdere boekjaren, maar waarvan de (verwachte) uitgaven in de toekomst liggen.

Binnen de voorzieningen maakt u conform het BBV onderscheid naar voorzieningen voor 'verplichtingen, verliezen en risico's', ter 'egalisering van kosten' ('groot onderhoud'), en 'voor middelen van derden waarvan de bestemming gebonden is'.

Actualisering voorzieningen

Op meerdere onderhoudsvoorzieningen blijven de werkelijke bestedingen achter bij de geplande bestedingen. De omvang van de jaarlijkse onderhoudskosten reflecteert dit ook. Een voorziening voor groot onderhoud is bestemd voor majeure kosten die bijdragen aan de levensduur van een object. Kleine onderhoudswerkzaamheden horen via het resultaat te lopen.

Wij hebben begrepen dat u in het komende jaar de onderhoudsplannen gaat herijken. Wij willen onze bovenstaande constatering daarbij onder uw aandacht brengen. Van belang voor een goed onderhoudsplan is dat het compleet is en gestaafd kan worden met externe kostenopgaves. Dit is nodig om te voorkomen dat afdelingen 'potjes' op de balans gaan maken om met hun begroting uit te komen. Klein onderhoud hoort onderdeel te zijn van de meerjarenbegroting. Daarvoor is een strakke begrotingsdiscipline nodig. Vanwege de stijging van de prijzen kan het nodig zijn om de bestaande voorzieningen te verhogen; dit zal de actualisatie moeten uitwijzen.

Inleiding	
Inhoudsopgave	
Samenvatting	
Bevindingen	
Rechtmatigheid	
Financiële positie	
Organisatie	
IT-audit	
Overig	
Bijlagen	

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Rechtmatigheid

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

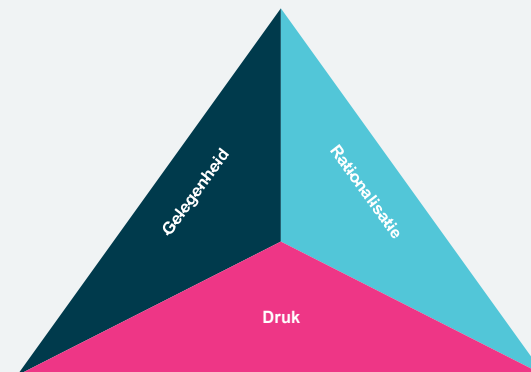
De beoordeling door het college van burgemeester en wethouders van het risico van materiële fouten in de jaarrekening als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving

Als onderdeel van onze controle vragen wij uw organisatie jaarlijks om inzicht te geven in de eigen inschatting van het risico dat de jaarrekening een materiële afwijking zou kunnen bevatten als gevolg van fraude of van het overtreden van wet- en regelgeving (corporate compliance), inclusief de aard, omvang en frequentie van deze inschattingen, het proces dat u daarbij hanteert, alsook de communicatie daarover met het personeel en met de gemeenteraad (of met de auditcommissie). Tijdens deze gesprekken heeft uw organisatie aangegeven zich bewust te zijn van frauderisico's, waaronder het belang van corporate compliance en de analyse van corruptievraagstukken.

De gemeente Leusden beschikt over een eigen frauderisicoanalyse. In het huidige klimaat van toenemende complexiteit en uitdagingen op het gebied van financiën en bestuur, benadrukt de gemeente het cruciale belang van fraudepreventie op alle niveaus van de organisatie. Het waarborgen van integriteit en transparantie in alle activiteiten van de gemeente is niet alleen een verantwoordelijkheid, maar ook een essentieel onderdeel van het publiek vertrouwen. Fraudepreventie is een dynamisch en continu proces dat voortdurend evolueert om gelijke tred te houden met veranderende omstandigheden en opkomende risico's. Het beleid en het werkplan van de gemeente vormen solide leidraden voor het implementeren van effectieve anti-fraudebeheersing. We hebben vastgesteld dat deze documenten een gedegen basis bieden voor het identificeren, analyseren en aanpakken van potentiële frauderisico's op een gestructureerde en proactieve manier. Wij adviseren u als vervolgstap om ook in BLNP-verband aandacht besteed aan fraudebewustzijn- en preventie. Door signalen, methodes en ervaringen met elkaar te delen maakt u het fraudebeleid krachtiger.

Wij merken op dat de gemeente in haar paragraaf bedrijfsvoering minimale aandacht specifieke aandacht (de vereisten) heeft besteed aan frauderisicobeheersing.

Als uw accountant zijn we vol vertrouwen dat de gemeente op de goede weg is om een robuust kader voor fraudepreventie te ontwikkelen en te handhaven. We blijven de gemeente attenderen om ervoor te zorgen dat deze inspanningen worden versterkt en effectief worden uitgevoerd, met als uiteindelijk doel het beschermen van de financiële belangen van de gemeenschap en het bevorderen van een cultuur van vertrouwen en integriteit.

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Rapporteren over fraude

Van de accountant wordt op grond van de regels van de beroepsorganisatie (NBA) een professioneel-kritische houding verwacht ten aanzien van afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude in de jaarrekening maar ook met betrekking tot omkoping, corruptie, ondermijning en de naleving van andere wet- en regelgeving.

De aandacht voor het thema fraude en integriteit neemt de laatste jaren steeds verder toe. Het zorgt ervoor dat organisaties steeds vaker gevraagd wordt transparant te zijn in de visie, het beleid en het toezicht op het integer handelen in alle geledingen van de organisatie. Dat gaat dus niet alleen over fraude maar ook over misbruik en oneigenlijk gebruik, het hanteren van gedragscodes en de naleving van andere regelgeving bijvoorbeeld op het gebied van arbeidsomstandigheden en milieu. Dit geldt niet alleen op de werkvloer, maar vraagt ook iets van organisatie en bestuur.

Met ingang van 2022 is het op grond van de verslaggevingsregels voor veel organisaties verplicht om in het jaarverslag te rapporteren over de fraudegevoeligheid van de organisatie. Voor gemeenten geldt een aanbeveling om hierover te rapporteren vanuit de kadernota rechtmatigheid. Voor gemeenten geldt echter vanuit Artikel 2:391 lid 1 BW dat voornaamste risico's dienen te worden toegelicht in onder andere de paragraaf bedrijfsvoering. Wij dienen als uw accountant er op toe te zien dat het college B&W rapporteert over de voornaamste frauderisico's en het fraudemanagement van de gemeente.

De afgelopen jaren hebben we steeds aandacht gevraagd voor het opstellen van een (fraude)risicoanalyse en de rapporteringsverplichting in veel sectoren is een volgende stap in dit proces. De gemeente Leusden beschikt over een stelsel aan maatregelen om fraude, misbruik en oneigenlijk gebruik tegen te gaan. Dit is benoemd in de jaarrekening, namelijk in paragraaf Bedrijfsvoering. Hiertoe verwijzen wij ook in onze controleverklaring in sectie "Controle-aanpak frauderisico's".

De accountant maakt zelf ook een inschatting van de frauderisico's binnen een organisatie, en vormt zich een beeld van de maatregelen van interne beheersing die de organisatie heeft getroffen om mogelijke fraudes van materieel belang te voorkomen en te bezien of deze maatregelen effectief zijn.

In iedere organisatie bestaat een risico op het doorbreken van de interne beheersing door het management bij de totstandkoming van schattingen. We beoordelen in het kader van onze controle de interne processen op deze schattingen en doen detailcontroles op de uitgangspunten en aannames die aan significante schattingen ten grondslag liggen. Ook zijn we alert op ongebruikelijke transacties, samenwerkingsrelaties en de naleving van procedures die mede tot doel hebben transparantie en integer handelen te bevorderen. Elementen daaruit zijn controles op de prestatielevering bij inkooptransacties, het naleven van het inkoopbeleid en aanbestedingsregels.

Fraude en integriteit

Tijdens de jaarrekeningcontrole 2023 hadden wij bij de SiSa-controle vermoeden van verslaggevingsfraude bij een transactie met een verbonden partij ingevolge de regeling Sport- en beweegakkoord 2022. De transactie werd frauduleus bevonden doordat een uitvoerend medewerker van de gemeente Leusden de verbonden partij heeft gevraagd een aanvullende factuur te sturen in 2023 over boekjaar 2022 zodat geen sprake zou zijn van onderbesteding op het budget. Er lagen geen prestaties ten grondslag aan de factuur. Daarmee werd getracht om een terugbetaling aan het rijk te voorkomen. Dit wordt gezien als misbruik van overheidsgeld door misleidende verantwoordingsinformatie en daarmee verslaggevingsfraude. De transactie is primair geconstateerd door de 3^e lijn via het opmaken van het balansdossier. Echter kent de gemeente geen fraude escalatieladder of beleid op dubieuze transacties waardoor in de lijn geen adequate opvolging is gegeven aan de constatering. Wij hebben het college en de ambtelijke organisatie gevraagd passend onderzoek en passende maatregelen te nemen op het gebied transacties met verbonden partijen, cultuur en AO/IB. Een deel van het onderzoek is afgerond en wijst uit dat het een incident betreft. Het college en de ambtelijke organisatie zullen nog acteren op het cultuuraspect en de kwaliteit van de AO/IB in deze fraudecasus.

Inleiding	
Inhoudsopgave	
Samenvatting	
Bevindingen	
Rechtmatigheid	
Financiële positie	
Organisatie	
IT-audit	
Overig	
Bijlagen	

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Rechtmatigheid

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Wij hebben de betreffende fraude primair besproken met het management, het college van burgemeester en wethouders, omdat het management primaire verantwoordelijk is voor het voorkomen en detecteren van fraude, inclusief het invoeren en onderhouden van interne-beheersingsmaatregelen met betrekking tot de betrouwbaarheid van de financiële verslaggeving, de werking en de efficiency van de bedrijfsvoering, en de naleving van de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. Als accountant verkrijgen wij een redelijke, maar geen absolute, zekerheid dat de jaarrekening als geheel geen afwijkingen van materieel belang bevat, als gevolg van fraude of fouten.

Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing. Onze controle is uitgevoerd met een hoge, maar geen absolute mate van zekerheid, waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle fouten en fraudes hebben ontdekt. Wij hebben deze accountantscontrole professioneel-kritisch uitgevoerd en hebben professionele oordeelsvorming toegepast, in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Continuïteitsbeoordeling

In het kader van de jaarrekeningcontrole beoordelen wij ook het vermogen van de gemeente om de activiteiten in de komende twaalf maanden voort te zetten. Elementen die we in deze beoordeling betrekken zijn onder meer de vermogenspositie, de begroting voor het komende boekjaar, de afhankelijkheid van eigen inkomsten, de risico's die u zelf identificeert en uiteraard ook de risico's die wij als uw accountant signaleren.

Vanwege de geopolitieke situatie, de inflatie, de energieprijzontwikkeling en ontwikkelingen in de regelgeving voor accountants is, net als bij het onderwerp fraude, steeds vaker informatie in de controleverklaring opgenomen over de continuïteitsbeoordeling die wij uitvoeren. Om die reden vragen wij uw aandacht voor deze beoordeling.

De continuïteitsafwegingen worden bij u veelal expliciet gemaakt en zijn onderdeel van het proces waarin organisatie en bestuur worden betrokken. Bijvoorbeeld in de meerjarenbegroting en de beleidsplannen voor het aanstaande 'ravijnjaar'. Dit heeft haar weerslag in bijvoorbeeld paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, waarin u aandacht heeft voor uw risicobeheersing en de gestelde norm kengetallen waarop de provincie Utrecht haar beoordeling baseert.

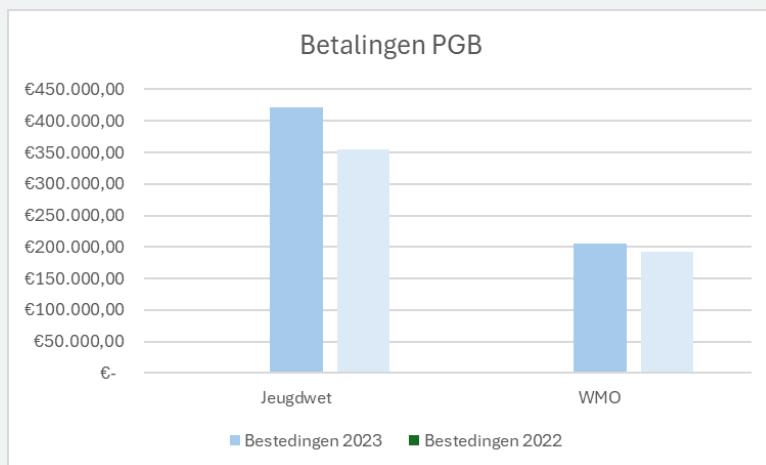
Belangrijkste bevindingen in onze controle

Sociaal domein (3 decentralisaties)

Voor de jaarrekeningcontrole 2023 hebben wij – met inachtneming van de Audit Alert Sociaal Domein van de Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (NBA) – de door uw gemeente getroffen maatregelen om te komen tot een getrouwe besteding van de zorg in natura (Wmo en Jeugd, exclusief PGB's) geëvalueerd.

PGB's en Sociale Verzekeringsbank

De PGB-bestedingen zijn (verplicht) belegd bij de Sociale Verzekeringsbank (SVB). De accountant van de SVB heeft een controleverklaring met beperking bij de verantwoordingen 2023 verstrekt. Voor de gemeente Leusden heeft de accountant van de SVB fouten voor getrouwheid en rechtmatigheid geconstateerd. De geconstateerde fouten vallen onder de rapporteringstolerantie, waardoor deze niet staan benoemd in de bijlage 1.

In de BADO-notitie van 13 maart 2018 inzake PGB-verantwoordingen is opgenomen dat de gehele populatie van verstrekte PGB-gelden als onzeker moet worden gewogen, indien de gemeente geen werkzaamheden verricht aan de prestatielevering. Gezien dit het geval is, is € 627.619 als onzeker opgenomen (WMO € 205.573 en Jeugdwet € 422.046) in onze afweging van het oordeel.

Zorg in Natura/Jeugdzorg en WMO

Deze taken zijn uitbesteed aan de gemeente Amersfoort. Vanwege de wijziging van het rechtmatigheidsoordeel heeft u met deze partij afspraken gemaakt over de inrichting van de rechtmatigheidscontrole. Van de gemeente Amersfoort is een verantwoording ontvangen voorzien van een verklaring van hun accountant. In deze verklaring wordt verwezen naar rechtmatigheid in het controleprotocol. Als aandachtspunt geven wij mee om voor het onderwerp M&O nadere afspraken te maken.

Wat opvalt is dat de bestedingen in Jeugd sterk stijgen. Dit ligt aan zowel meer toestroom van cliënten als zwaardere hulpvraag als stijgende kosten van de zorgaanbieders.

Taakgerichte bekostiging

Na een aanbesteding is een nieuwe contractpartner voor specialistische jeugdhulp gecontracteerd voor de regio Amersfoort. U bent deelnemer in dit nieuwe contract dat als bijzonder kenmerk heeft dat het uitgaat van taakgerichte bekostiging. Taakgerichte bekostiging gaat uit van een intensieve informatievoorziening tussen contractgever en nemer. Daarbij wordt de traditionele productieverantwoording met controleverklaring van de accountant losgelaten. De controle op bestedingen en de verantwoording ligt bij de gemeente Amersfoort. Zij hebben al meerdere jaren ervaring met deze manier van verantwoorden. Vanaf 1 januari 2024 gaat uw organisatie zelf ook een bijdrage leveren aan de taakgerichte verantwoording. Het is de bedoeling dat u daarmee meer grip (en inzicht) krijgt in de geleverde prestaties en de daaraan verbonden kosten.

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Rechtmatigheid

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Belangrijkste bevindingen in onze controle

Schatkistbankieren

Met de Wet verplicht schatkistbankieren zijn alle decentrale overheden verplicht om hun overtollige middelen in de schatkist aan te houden (= alle middelen boven een per decentrale overheid te bepalen limiet). Voor uw gemeente geldt voor 2023 per kwartaal een limiet van € 1.459.000. Decentrale overheden dienen in de jaarrekening verantwoording af te leggen over het gemiddelde banksaldo per kwartaal en de over- dan wel onderschrijding van de toegestane limiet. Uit de verantwoording van het schatkistbankieren over 2023 - zoals opgenomen in de toelichting op de balans - blijkt dat de gemeente Leusden in geen van de kwartalen een overschrijding laat zien.

Wij hebben geen fouten geconstateerd met betrekking tot de naleving van de Wet Normering topinkomens (WNT)

De Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) is met ingang van 2013 van toepassing. Doelstelling van de wet is te verhinderen dat instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechtens in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen. Voor gemeenten geldt dat de gemeentesecretaris en de griffier als topfunctionaris worden aangemerkt.

De bezoldiging voor een topfunctionaris mag voor 2023 niet meer bedragen dan € 223.000 per jaar. Daarnaast dienen gemeenten de salarissen openbaar te maken van overige medewerkers (inclusief – wanneer aan bepaalde voorwaarden is voldaan – ingehuurd personeel) die een bezoldiging ontvangen boven deze norm. Ten slotte stelt de WNT een aantal overige eisen, zoals een maximale ontslagvergoeding voor topfunctionarissen van € 75.000. In 2023 hebben wij geen overschrijdingen van de grensbedragen voor topfunctionarissen en overige medewerkers geconstateerd.

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Rechtmatigheid

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Rechtmatigheids- verantwoording

Per saldo persoonlijker

Rechtmatigheidsverantwoording

Stand van zaken rechtmatigheidsverantwoording per 13 mei 2024

Zoals we eerder aan u gerapporteerd hebben, heeft het Rijk besloten dat met ingang van 2023 niet langer de accountant maar het college verantwoording aflegt en een conclusie trekt over het rechtmatig handelen binnen de gemeente Leusden. Onze rol beperkt zich tot het toetsen of de rechtmatigheidsverantwoording, die in de jaarstukken wordt behandeld in de rechtmatigheidsverantwoording en de toelichting daarop in de paragraaf bedrijfsvoering, en de bevindingen die voortvloeien uit de interne controles en anderszins zijn geconstateerd, getrouw weergeven.

Begin 2024 zijn decentrale overheden en accountants geconfronteerd met de mededeling van het ministerie van BZK dat het regelgevend kader voor de rechtmatigheidsverantwoording nog niet af is. De gemeentewet en de wet gemeenschappelijke regelingen zijn weliswaar gewijzigd maar dat geldt niet voor uw verslaggevingsregels, het BBV, en voor onze controlecriteria, zoals opgenomen in het Besluit Accountantscontrole Decentrale Overheden (BADO). Inmiddels is bekend geworden dat de Algemene Rekenkamer heeft aangegeven fundamentele bezwaren te hebben tegen de voorgestelde regelgeving. Dat houdt snelle aanpassing van de regels tegen.

Dat betekent niet dat de rechtmatigheidsverantwoording niet kan worden opgesteld of dat de controle daarop nog niet is uitgevoerd, omdat op basis van de conceptregelgeving en de daarop gebaseerde uitspraken en toelichtingen, veel mogelijk is. Onze cijfermatige controles ondervinden hier geen hinder van en u bent zelf aan de slag gegaan met de rechtmatigheidsverantwoording.

Inmiddels heeft BZK in IBI Nieuwbrief 121 en 122 decentrale overheden gevraagd om, conform de gewijzigde Gemeentewet, “gewoon” een rechtmatigheidsverantwoording op te nemen in de jaarrekening. Daarmee is begin maart 2024 duidelijkheid gekomen, waardoor organisaties en accountants verder kunnen.

Als accountants betreuen we deze, voor ons niet beïnvloedbare, en voor ons beide lastige, omstandigheden. We houden u aangesloten op de actuele ontwikkelingen en verwachten niet dat de afgifte van de controleverklaring die staat gepland vertraging zal oplopen.

Rechtmatigheid uitgelegd

Rechtmatigheid houdt in dat alle handelingen van de gemeente in overeenstemming zijn met de geldende wet- en regelgeving. Dit omvat onder andere aanbestedingen, omgevingswet, arbeidsomstandigheden en subsidievoorwaarden. In het kader van de rechtmatigheidsverantwoording wordt de focus gelegd op de financiële rechtmatigheid, waarbij het college moet worden verantwoord dat baten, lasten en balansmutaties rechtmatig zijn uitgevoerd. In 2005 zijn negen criteria vastgesteld om het begrip financiële rechtmatigheid concreet te maken. Het college legt in de jaarrekening verantwoording af over al deze criteria. De eerste zes criteria, die gerelateerd zijn aan de getrouwheid van de financiële informatie, worden weerspiegeld in de balans en de staat van baten en lasten. De overige drie criteria, die specifiek gaan over rechtmatigheid, worden behandeld in de rechtmatigheidsverantwoording.

De volgende criteria vallen onder ons **getrouwheidsoordeel**:

- Calculatiecriterium
- Valuteringscriterium
- Adresseringscriterium
- Volledigheidscriterium
- Aanvaardbaarheidscriterium
- Leveringscriterium

De volgende criteria vallen onder de **rechtmatigheidsverantwoording**:

- Voorwaardencriterium
- Begrotingscriterium
- Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Inleiding	
Inhoudsopgave	
Samenvatting	
Bevindingen	
Rechtmatigheid	
Financiële positie	
Organisatie	
IT-audit	
Overig	
Bijlagen	

Rechtmatigheidsverantwoording

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Rechtmatigheid

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Getrouwheid rechtmatigheidsverantwoording

Met de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording toetst de accountant uitsluitend of de jaarrekening getrouw is, maar toetst daarbij ook of de rechtmatigheidsverantwoording dat is. Dit betekent onder meer dat afwijkingen van rechtmatigheid (voor zover deze niet ook van invloed zijn op het getrouwe beeld), geen invloed hebben op de strekking van de controleverklaring. Hierdoor kan het bijvoorbeeld voorkomen dat er omvangrijke afwijkingen van rechtmatigheid zijn opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording van het college, terwijl de strekking van de controleverklaring toch goedkeurend is, omdat de omvangrijke rechtmatigheidsfouten getrouw zijn opgenomen in de rechtmatigheidsverantwoording. En die verantwoording is 'waar', dus getrouw. De invoering van de rechtmatigheidsverantwoording is mede bedoeld om het gesprek te ondersteunen tussen de gemeenteraad en het college, over de (financiële) rechtmatigheid, met als doel om zowel de kaderstellende als de controlerende rol van de raad te versterken. Wij evalueren de huidige status van de kaderstelling en de drie afzonderlijke criteria, waarover door het college verantwoording afgelegd moet worden.

Status kaderstelling

Of het nu de financiële kaders van de begroting zijn, de verordeningen of de beleidsmatige kaders in de vorm van visies en nota's, het is bijna altijd het college dat de kaders formuleert. De raad stelt deze kaders al dan niet na enige discussie en soms met amendementen vast.

Als gevolg van de invoering van de rechtmatigheidsverantwoording hebben veel decentrale overheden kaderstellingen geactualiseerd. In onze controle hebben wij ons gebaseerd op de volgende kaders:

- Controleverordening
- Financiële verordening
- Normenkader, inclusief verantwoordingsgrens
- Nota beleidskaders rechtmatigheidsverantwoording

De gemeente Leusden heeft de kaders tijdig geactualiseerd, maar de wet van de remmende voorsprong is ook op u van toepassing. De verschillende interpretaties, uitspraken en aanpassingen in de landelijke regelgeving hebben ook geleid tot een de facto aanscherping in de toepassing van de criteria. Met name op het vlak van begrotingsrechtmatigheid is in de laatste maanden na veel discussie nog het nodige aangepast. Dit heeft voor uw gemeente uiteindelijk ook geresulteerd in een op 23 mei 2024 Nota beleidskaders rechtmatigheidsverantwoording inzake hoe om te gaan met begrotingsafwijkingen in het kader van het begrotingscriterium.

Werkzaamheden accountant t.a.v. de rechtmatigheidsverantwoording

De accountant dient, in overeenstemming met de NBA-handreiking 1152, op basis van de evaluatie van de opzet en het bestaan van de werkzaamheden van de VIC-functie per proces te beoordelen of deze kwalificeert als een effectieve beheersingsmaatregel waarop de accountant kan steunen. Bij het bepalen van de aard, timing en omvang van controlewerkzaamheden verricht de accountant werkzaamheden om voldoende en geschikte controle-informatie te verkrijgen over de effectieve werking van de VIC-functie als interne beheersingsmaatregel over het gehele boekjaar. Dit betreft een mix van de volgende werkzaamheden:

- Vaststellen dat uitgevoerde werkzaamheden conform de geplande werkzaamheden zijn;
- Inspecteren van de werkdocumenten, onderliggende documentatie en rapportages op onderlinge consistentie en het bespreken van de VIC uitkomsten met de controller en functionarissen van de VIC-functie;
- Vaststellen dat er voldoende en geschikte informatie is verkregen om de VIC-functie in staat te stellen redelijke conclusies te trekken, waaronder het inspecteren van de onderliggende brondocumentatie die door de VIC-functie is gebruikt bij de uitvoering van de werkzaamheden;

Rechtmatigheidsverantwoording

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Rechtmatigheid

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

- Reperformance van de VIC, waarbij eveneens wordt vastgesteld dat de bevindingen in de rapportages van de VIC-functie consistent zijn met de uitkomsten van de uitgevoerde werkzaamheden. Naast de reperformance voert de accountant ook eigen gegevensgerichte werkzaamheden en deelwaarnemingen uit op transacties die door de cliënt niet in de werkzaamheden (uitgevoerde steekproef, spend analyse, deelwaarneming) zijn betrokken;
- Aan de hand van de notulen / actielijst vaststellen dat de rapportages van de VIC-functie inhoudelijk zijn behandeld in het MT / de directie;
- Vaststellen dat er follow-up wordt gegeven aan de geconstateerde bevindingen.

Monitor rechtmatigheidsverantwoording

Zoals benoemd gaat het in de rechtmatigheidsverantwoording om drie criteria, te weten het voorwaarden-, M&O-, en begrotingscriterium. Het college heeft in de paragraaf bedrijfsvoering openheid en transparantie betracht in het rapporteren van geconstateerde onrechtmatigheden, zelfs wanneer deze onder de vastgestelde verantwoordingsgrens van de raad blijven. Hoewel dit niet strikt noodzakelijk is op basis van formele vereisten, getuigt deze benadering van een sterke toewijding aan integriteit en verantwoording.

Door de volledige omvang van onrechtmatigheden te rapporteren, ongeacht de financiële drempel, toont het college een hoog niveau van verantwoordelijkheid en betrokkenheid bij het beheer van publieke middelen. In de tabel hiernaast is een samenvatting opgenomen van de informatie zoals benoemd onder Rechtmatigheidsverklaring in de paragraaf bedrijfsvoering.

Verantwoordingscriterium

Het voorwaarden criterium betreft de eisen die worden gesteld bij de uitvoering van financiële beheershandelingen. Deze eisen of voorwaarden zijn afkomstig uit diverse wet- en regelgeving en omvatten aspecten zoals doelgroep, termijn, grondslag, administratieve bepalingen, normbedragen, bevoegdheden, bewijsstukken, recht, hoogte en duur. Het voorwaarden criterium richt zich met name op aandachtspunten zoals naleving van eigen voorwaarden bij subsidieverstrekking, vermindering van niet-toegestane staatssteun, aanbestedingen, naleving van de Participatiewet, modelverordeningen 212 en 213a, bevoegdheden, personeelslasten en verordeningen. Het uitgangspunt betreft het door het college vastgestelde normenkader.

Rechtmatigheidsverantwoording rechtmatigheidsfouten, zoals geconstateerd door de VIC-functie

Begrotingscriterium	€ 471.000	
Voorwaarden criterium	€ 699.000	
M&O-criterium	€ 0	
Totale rechtmatigheidsfouten		€ 1.170.000
Verantwoordingsgrens (3% van 100,5 miljoen)		€ 3.153.000
Ruimte onder de grens goedkeurend oordeel rechtmatigheid		€ 1.983.000

Rechtmatigheidsverantwoording

Op basis van de vastgestelde materialiteit van 3% en de daadwerkelijke gerealiseerde baten en lasten worden de volgende significante processen onderkend, in lijn met de aanpak van uw VIC-functie:

- EU-aanbestedingsproces
- Subsidieverstrekkingsproces
- Belasting- en heffingsproces
- Omgevingsvergunningsproces
- Grondverkoopproces
- Proces rondom de participatiewet, jeugdwet en WMO
- Personeelsproces
- Treasuryproces
- Proces rondom dotaties en ontrekkingen reserves

Overige processen die als significant kunnen worden gezien, zoals het digitale factuurverwerkingsproces en het proces rondom de verwerking van inkomensoverdrachten (baten), betreffen processen die nagenoeg geheel alleen relevant zijn vanuit getrouwheidsaspecten. Deze vallen daarmee buiten de controle van uw VIC-functie en valt daarmee onder onze verantwoordelijkheid.

Als onderdeel van onze controlewerkzaamheden hebben wij systeemgerichte werkzaamheden uitgevoerd met betrekking tot het voorwaarden criterium. Hierbij hebben wij ons laten leiden door de werkzaamheden van uw VIC-functie met betrekking tot deze processen. Om de betrouwbaarheid van de rechtmatigheidsverantwoording te toetsen, hebben wij voor een deel van de werkzaamheden van de VIC-functie een herbeoordeling uitgevoerd.

Tijdens deze herbeoordeling hebben wij specifieke deelwaarnemingen geselecteerd en deze opnieuw beoordeeld om te bepalen of wij tot eenzelfde conclusie komen als uw VIC-functie.

Indien onze conclusie overeenstemt met die van uw functie, levert dit ons zekerheid op met betrekking tot de getrouwheid van de rechtmatigheidsverantwoording.

Na zorgvuldige analyse en uitvoering van onze controlewerkzaamheden in het kader van het voorwaarden criterium, concluderen wij dat wij voldoende controlewerkzaamheden hebben verricht om te steunen op de effectieve werking van de VIC-functie als interne beheersingsmaatregel gedurende het gehele boekjaar. Deze inspanningen hebben ons voorzien van voldoende en geschikte controle-informatie om onze conclusies te onderbouwen en een betrouwbare basis te bieden voor de rechtmatigheidsverantwoording.

Aanbesteden (onderdeel van voorwaarden criterium)

Het voldoen aan de aanbestedingswet is verplicht voor de gemeente. De uitkomsten ten aanzien van de procesgang met betrekking tot het inkoop en aanbestedingsproces zijn gerapporteerd in de managementletter. Wij hebben de uitkomsten van uw interne aanbestedingsanalyses beoordeeld en concluderen, net als u, dat voor een bedrag van afgerond € 699.000 als onrechtmatig moeten worden aangemerkt. De grootste onrechtmatigheden hebben betrekking op met name inhuurcontracten van verschillende functionarissen, waaronder inhuur adviseur RO, inhuur jurist, inhuur receptionisten en inhuur medewerkers Burgerzaken.

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Rechtmatigheid

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Rechtmatigheidsverantwoording

Begrotingscriterium

Het begrotingscriterium heeft betrekking op het budgetrecht van de raad. Financiële beheershandelingen, die ten grondslag liggen aan de baten en lasten, en ook de balansposten, dienen tot stand te zijn gekomen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting en hiermee samenhangende programma's. In de begroting zijn de maxima voor de lasten vermeld die door de raad zijn vastgesteld en ook is in de begroting krediet geraamd voor geplande investeringen. Dit houdt in dat de financiële beheershandelingen dienen te passen binnen de begroting, waarbij het juiste programma, de toereikendheid van het begrotingsbedrag, alsmede het begrotingsjaar van belang zijn. De financiële beheershandelingen moeten tot stand komen binnen de grenzen van de geautoriseerde begroting. Die grens is hard, overschrijden is per definitie onrechtmatig. Dit omdat de afwijking een inbreuk vormt op het budgetrecht van de raad. Zoals benoemd heeft u een addendum vastgesteld op de financiële verordening. Hierin heeft u afspraken gemaakt over hoe om te gaan met bijvoorbeeld onderbestedingen, tijdigheid en onderprestatie. Het is de vraag of u vindt dat u tijdig geïnformeerd bent als de over- en overschrijdingen gemeld worden in de jaarrekening en worden toegelicht. Het gaat daarbij om overschrijdingen van de begrote exploitatielasten op programmaniveau maar ook over overschrijding van investeringslasten op het niveau van de door de raad beschikbaar gestelde investeringskredieten.

Het systeem van budgetbeheer en -bewaking moet waarborgen dat de baten en lasten binnen de begroting blijven en dat belangrijke wijzigingen of dreigende overschrijdingen tijdig worden gemeld aan gemeenteraad, zodat deze tijdig (binnen het begrotingsjaar) een besluit kan nemen. Een systeem met onvoldoende waarborgen voor tijdige melding aan de gemeenteraad van budgetoverschrijdingen heeft het risico in zich dat inbreuk wordt gemaakt op het budgetrecht van raad.

Wij hebben in onderstaande tabel alle bruto begrotingsafwijkingen weergegeven en vervolgens de acceptabele begrotingsafwijkingen in mindering gebracht, waardoor alleen de daadwerkelijke onrechtmatigheden overblijven uit hoofde van het begrotingscriterium. U heeft als raad op 23 mei 2024 de nota beleidskaders rechtmatigheidsverantwoording aangepast zodat batenafwijkingen en lastenoverschrijdingen bij het vermelden hiervan op zijn laatste in de jaarrekening nog als tijdig moet worden gezien. Tijdige afwijkingen zijn acceptabel volgens de kadernota en leiden dus niet tot nadere bestuurlijke discussie. Batenafwijkingen en lastenoverschrijdingen zijn als ze acceptabel zijn eveneens rechtmatig. Lastenoverschrijdingen zijn altijd onrechtmatig en wegen mee in het rechtmatigheidsoordeel, ook als ze tijdig gemeld (en dus acceptabel) zijn.

Begrotingscriterium

Lasten- en kredietoverschrijdingen (<u>altijd onrechtmatig</u>)	€ 327.000 € 144.000
Batenafwijkingen (<u>alleen bij onacceptabel onrechtmatig</u>)	€ 0
Lastenoverschrijdingen (<u>alleen bij onacceptabel onrechtmatig</u>)	€ 0
Totale bruto begrotingsafwijkingen	€ 471.000

Rechtmatigheidsverantwoording

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Rechtmatigheid

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Misbruik en oneigenlijk gebruik criterium

Onder misbruik wordt verstaan: het opzettelijk niet, niet tijdig, onjuist of onvolledig verstrekken van gegevens met als doel ten onrechte overheidssubsidies of -uitkeringen te verkrijgen, dan wel met het doel om voor een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen. Misbruik van overheidsgelden kan gelijk worden gesteld met het plegen van fraude, door onrechtmatig overheidsgelden toe te eigenen. Bij fraude passen beheersmaatregelen zoals fraudepreventie, handhaving, fraudeopsporing en sancties.

Onder oneigenlijk gebruik wordt verstaan: het door het aangaan van rechtshandelingen, al dan niet gecombineerd met feitelijke handelingen, verkrijgen van overheidsbijdragen of het niet dan wel tot een te laag bedrag betalen van heffingen aan de overheid, in overeenstemming met de bewoordingen van de regelgeving maar in strijd met het doel en de strekking daarvan (de 'geest van de wet'). De beheersmaatregelen die daarbij passen zijn: handhaving, voorlichting, analyse toepassing en actualisering wet- en regelgeving. Ook dit kan tot een onrechtmatigheid leiden.

Het college is verantwoordelijk voor het inrichten van effectieve maatregelen ter voorkoming van misbruik en oneigenlijk gebruik van overheidsregels om overheidssubsidies en bijdragen te ontvangen dan wel een te laag bedrag aan heffingen aan de overheid te betalen.

Voor het M&O criterium steunt u voor het sociaal domein op de verantwoordingen van SDO Support en de gemeente Amersfoort. Bij Amersfoort gaat u uit van het M&O beleid van de gemeente Amersfoort. Wij merken overigens op dat dit niet formeel is vastgesteld. Ook wordt het M&O beleid niet meegenomen met de controle van de accountant van de gemeente Amersfoort. Vanwege tijdsgebrek heeft u geen aanvullende werkzaamheden kunnen verrichten. Voorzichtigheidshalve neemt u de invoeringen inzake de bijstand (aflossingen hierbuiten gelaten) op als onduidelijkheid voor een totaalbedrag van € 168.000.

Rechtmatigheidsverantwoording

Inleiding	
Inhoudsopgave	
Samenvatting	
Bevindingen	
Rechtmatigheid	
Financiële positie	
Organisatie	
IT-audit	
Overig	
Bijlagen	

Evaluatie van de kwaliteit van het uitgevoerde werk

Veel gemeentes worstelen met het goed en methodisch uitvoeren van de verbijzonderde interne controle (VIC). De aanscherping van de voorschriften rondom begrotingsrechtmatigheid zijn daarbij als een onprettige verrassing gekomen. Bij veel gemeentes heeft dit onrust tot gevolg gehad en moesten op het laatste moment aanpassingen gemaakt worden.

Wij zijn onder de indruk van de door u geleverde kwaliteit waaruit een vaktechnisch begrip blijkt van de uit te voeren opdracht, zonder de inzet van gespecialiseerde externen. Daarnaast heeft u zelf tijdig de problematiek rondom begrotingsrechtmatigheid gesignaleerd, waarbij u kunt aansluiten bij uw tijdige begrotingsproces waardoor de meeste overschrijdingen accuraat voorspeld zijn en gewijzigd konden worden in de begroting. Ook heeft u tijdig de verantwoordingsvoorschriften rondom het sociaal domein met SDO Support en Amersfoort afgestemd. Dit komt bovenop uw meerjarige 'schone' controle van de Europese aanbestedingen. Dit alles leidt tot een overzichtelijke verantwoording met een afwijkingen binnen de gestelde grenzen. Al met al een prima begin van uw rechtmatigheidsverantwoording.

Financiële positie

Per saldo persoonlijker

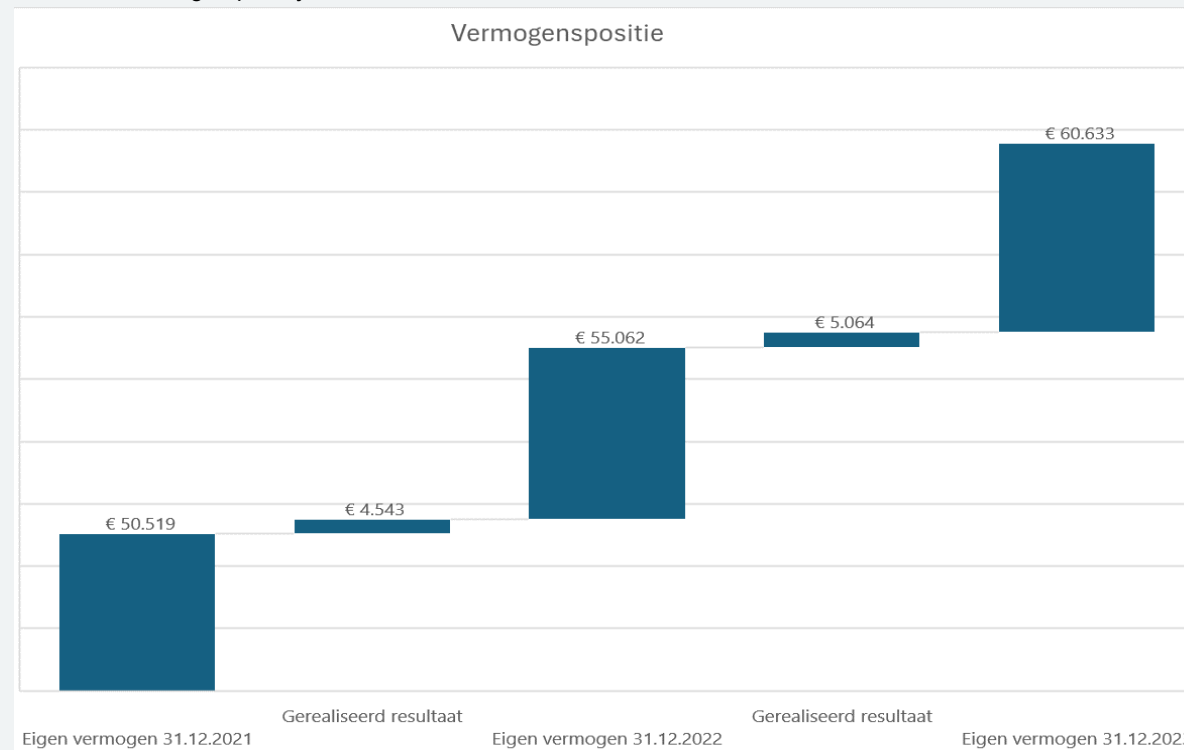
Financiële positie

In dit hoofdstuk geven wij op hoofdlijnen een samenvatting van de ontwikkelingen in het vermogen en het resultaat van uw gemeente. De financiële positie is onder voorbehoud van de door ons geconstateerde onzekerheden.

De vermogenspositie van uw gemeente is ten opzichte van 2022 toegenomen.

In het BBV, de verslaggevingsregels van gemeenten, wordt een duidelijk onderscheid gemaakt tussen resultaatbepaling en resultaatbestemming. Alle baten en lasten dienen via het overzicht van baten en lasten in de jaarrekening te lopen. Er mogen geen baten of lasten rechtstreeks in het eigen vermogen worden gemuteerd.

De mutaties in het eigen vermogen vinden plaats door middel van de resultaatbestemming. Het gerealiseerd totaalsaldo van baten en lasten 2023 bedraagt € 5,1 miljoen voordelig. Dit resultaat is afzonderlijk vermeld onder het eigen vermogen in de balans. In het hiernavolgende overzicht hebben wij de ontwikkeling van het eigen vermogen opgenomen. De omvang van het eigen vermogen bedraagt ultimo 2023 56,8% van het balanstotaal (2022: 53,4 % van het balanstotaal). Het eigen vermogen bestaat voor een groot deel uit bestemmingsreserves, hierdoor is dit bedrag niet in zijn geheel beschikbaar. In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing in de jaarrekening is een overzicht opgenomen met het vrij beschikbare vermogen per 1 januari 2024.

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Rechtmatigheid

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Financiële positie

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Rechtmatigheid

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

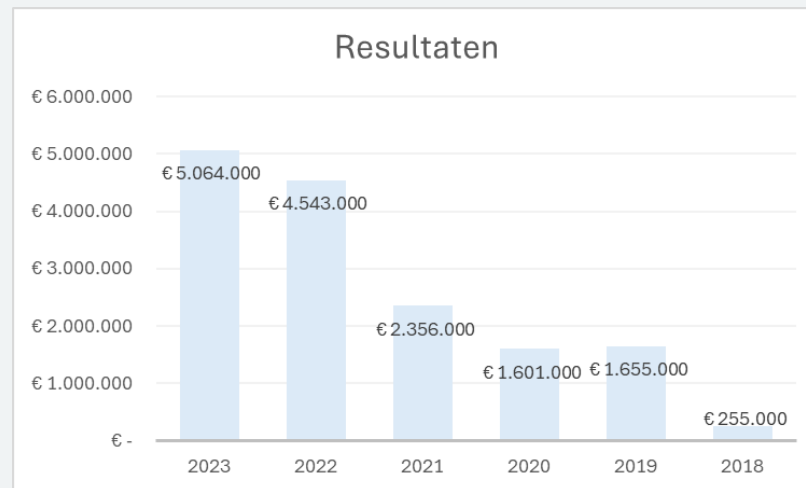

Saldo baten en lasten

Het feitelijke saldo van baten en lasten in een jaar wordt weergegeven als het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten. Daarnaast kent de gemeente ook het gerealiseerde resultaat. Dit is het gerealiseerde totaalsaldo van baten en lasten plus of min de tussentijdse resultaatbestemmingen. Deze bestemmingen bestaan uit de in de loop van het jaar gedane onttrekkingen uit reserves minus de tussentijdse stortingen in de reserves. De stortingen in dan wel onttrekkingen aan reserves vinden plaats op basis van door u genomen besluiten. Het gerealiseerde resultaat is dus mede het gevolg van de politieke besluitvorming. De exploitatie over 2023 laat een voordelig gerealiseerd saldo van baten en lasten van € +/- 5,1 miljoen zien, ten opzichte van een begroot saldo van € 0.

Exploitatieresultaat (in € 1.000)		
Totale baten	€ 110.149	
Totale lasten	€ 105.085	
Gerealiseerde saldo van baten en lasten		€ 5.064
Af: stortingen in reserves	€ 21.211	
Bij: onttrekkingen aan reserves	€ 22.638	
Saldo mutaties reserves		€ 1.427 -/-
Gerealiseerd resultaat		€ 3.637

Resultaten

In hoofdstuk 1 Programmaverantwoording van de jaarstukken 2023 wordt in hoofdlijnen een verklaring gegeven voor de gerealiseerde afwijkingen ten opzichte van de begroting na wijziging. Daar blijkt uit dat een belangrijk deel van het voordelig resultaat (€ 5,1 miljoen) wordt veroorzaakt door nagenoeg niet beïnvloedbare onderdelen (€ 1,7 miljoen) als gevolg van grote externe afhankelijkheid, zoals algemene uitkering. Wethouder pensioen en ontwikkeling binnen het sociaal domein.

Financiële positie

[Inleiding](#)[Inhoudsopgave](#)[Samenvatting](#)[Bevindingen](#)[Rechtmatigheid](#)[Financiële positie](#)[Organisatie](#)[IT-audit](#)[Overig](#)[Bijlagen](#)

Het weerstandsvermogen is toegenomen

Het weerstandsvermogen betreft de relatie tussen de beschikbare weerstandscapaciteit en de benodigde weerstandscapaciteit vanwege ingeschatte risico's. De door uw gemeente berekende beschikbare weerstandscapaciteit (voor de samenstelling hiervan verwijzen wij naar de paragraaf B Weerstandsvermogen en risicomanagement in uw jaarverslag 2023) bedraagt, € 13,7 miljoen positief (2022: € 10,4 miljoen positief).

De inventarisatie van de risico's die in de paragraaf Weerstandsvermogen (in het jaarverslag) is opgenomen, geeft een indicatie van de financiële omvang van de belangrijkste (specifieke) risico's, inclusief een kans inschatting van het zich voordoen van het geïdentificeerde risico, om zo de benodigde weerstandscapaciteit te kunnen bepalen. Daarbij wordt een doorlopend inzicht gegeven in de grootste risico's (qua financiële impact en kans) voor uw gemeente, en wordt vermeld welke risico's zijn verdwenen en/of nieuw zijn geïdentificeerd. Ook wordt een inhoudelijke toelichting gegeven op nieuw gedefinieerde en gewijzigde risico's in de top van de grootste risico's.

Uw gemeente heeft op basis van een kans en impact analyse berekend wat de benodigde weerstandscapaciteit is. Hieruit volgt een gekwantificeerd bedrag aan benodigde weerstandscapaciteit van afgerond € 7,1 miljoen (2022: € 6,5 miljoen). Evenals in voorgaande jaren is het beschikbare vermogen ruim meer dan het benodigde vermogen. Wel denken wij dat het voor de toekomst noodzakelijk is om de risico's uit hoofde van cybersecurity verder specifiek te maken. Moet u wellicht meer investeren om de implementatie van NIS-2 te realiseren? Of denkt u dat u de implementatie niet op tijd kan realiseren waardoor risico's ontstaan? Dit zijn belangrijke aspecten om ook in het weerstandsvermogen te wegen. We kunnen ons voorstellen dat u dat ook in BLNP-verband wilt wegen.

Voor meer gedetailleerde informatie over uw weerstandspositie verwijzen wij u naar de paragraaf "Weerstandsvermogen en risicobeheersing" in uw jaarverslag 2023. Het is evident dat er sprake is van een sterke financiële positie. Dat wordt ook geïllustreerd door de verplichte kengetallen die in de paragraaf Weerstandsvermogen worden vermeld. Ten aanzien van de financiële positie geven wij nog de volgende observaties mee:

- De stijging van de beschikbare weerstandscapaciteit t.o.v. 2022 wordt met name ingegeven door het positieve resultaat over 2023;

Organisatie

Per saldo persoonlijker

Administratieve organisatie en interne beheersing

Inleiding	
Inhoudsopgave	
Samenvatting	
Bevindingen	
Rechtmatigheid	
Financiële positie	
Organisatie	
IT-audit	
Overig	
Bijlagen	

Wij hebben, als onderdeel van de controle van de jaarrekening 2023, de interim-controle voor de gemeente Leusden in het najaar van 2023 uitgevoerd. Deze controle is primair gericht op de analyse en evaluatie van de interne beheersingsomgeving en de daarin opgenomen maatregelen van interne controle. Tevens heeft deze controle als doelstelling om de aandachtspunten voor de jaarrekening 2023 te signaleren en onder uw aandacht te brengen. Onze conclusies inzake de interne beheersing zijn opgenomen in onze managementletter 2023 d.d. 28 november 2023.

Naar aanleiding van onze controlewerkzaamheden 2023 hebben wij geen nieuwe bevindingen opgenomen. Onze nog openstaande bevindingen in 2023 zien toe op het verbeteren van de (zichtbare) controles alsmede het aanscherpen van de IT processen.

Alles in aanmerking nemend vinden wij de AO/IB net als voorgaande jaren kwalitatief voldoende is om een gedegen jaarrekeningcontrole uit te voeren. Wij achten het een belangrijk aandachtspunt dat u als gemeente moet blijven investeren in een sterke interne controle ten behoeve van het rechtmatigheidsoordeel terwijl u ook de opdracht krijgt om te investeren in de veiligheid van de IT-omgeving in het kader van de nieuwe NIS-2 regelgeving.

Onze bevindingen en adviespunten zijn in goede samenspraak met de ambtelijke organisatie tot stand gekomen. Wij zien deze punten als een stip op de horizon, gericht op het toekomstbestendig doorontwikkelen van de kwaliteit van de organisatie en de onderliggende processen.

Voor onze detailbevindingen verwijzen wij u naar de volledige tekst van de managementletter 2023.

IT-audit

Per saldo persoonlijker

IT-audit

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Rechtmatigheid

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

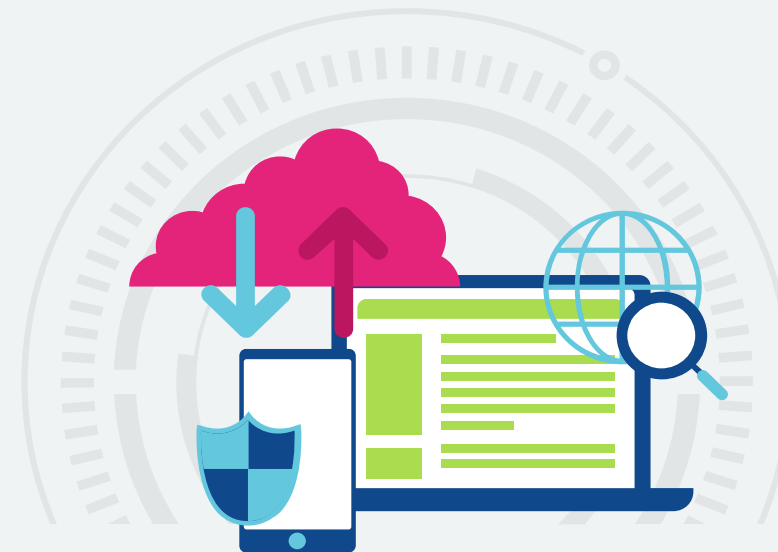

Samenvatting bevindingen IT-audit

Onze jaarrekeningcontrole is gericht op het geven van een oordeel over de jaarrekening zelf en is niet primair gericht op het doen van uitspraken over de betrouwbaarheid en de continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking als geheel of van onderdelen daarvan. Onze bevindingen hebben betrekking op de onderdelen die wij onderzocht hebben in het kader van de jaarrekening, wat wil zeggen dat wij geen volledigheid pretenderen.

In het kader van de jaarrekeningcontrole over het boekjaar 2023 heeft Eshuis IT-auditwerkzaamheden uitgevoerd met betrekking tot de opzet en het bestaan van de algemene IT-beheersmaatregelen binnen de automatiseringsomgeving van de gemeente Leusden. Wij hebben daarbij uitsluitend die maatregelen getest die het meest relevant zijn in het kader van de jaarrekeningcontrole. Tijdens de werkzaamheden voor de 2023 jaarrekeningcontrole zijn voor gemeente Leusden de algemene IT-beheersmaatregelen in opzet en bestaan beoordeeld van de meest kritische applicaties rond het sociaal domein, inkoopfactuurverwerking, belastingen en het grootboek. Hiervoor hebben wij diverse General IT Controls rond de relevante informatiesystemen getoetst. Deze beheersing laat een adequaat volwassenheidsniveau zien.

Wij merken op dat ontwikkelingen in de IT-omgeving bij uw gemeente niet stil liggen, maar wel voor een belangrijk deel afhankelijk zijn van de besluitvorming rondom de samenwerking in BLNP-verband. Gezamenlijk investeren vereist immers een andere aanpak dan een solo-koers. Inmiddels begint voor u wel de tijd te dringen. De implementatie van de NIS-2 richtlijn ligt aan de horizon. Daarvoor zult u tijdig voorbereidingen moeten treffen.

Betrouwbaarheid en continuïteit van de geautomatiseerde gegevensverwerking

Overeenkomstig artikel 2:393, lid 4 van het Burgerlijk Wetboek zijn wij verplicht om onze bevindingen te rapporteren met betrekking tot de betrouwbaarheid en continuïteit van uw geautomatiseerde gegevensverwerking. Onze controle heeft geen aangelegenheden geïdentificeerd die op dit gebied aan u gerapporteerd moeten worden, anders dan de waarnemingen zoals hiervoor besproken.

Overige aangelegenheden

Per saldo persoonlijker

Overige aangelegenheden

In dit onderdeel geven wij een samenvatting van overige aangelegenheden en bepaalde vereiste communicaties.

Bevestigingen van het management

Wij hebben het management ter confirmatie een aantal schriftelijke bevestigingen aangaande zijn verantwoordelijkheden inzake de financiële verslaggeving voorgelegd. Wij hebben van het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Leusden een ondertekende schriftelijke bevestiging bij de jaarrekening ontvangen.

Geen meningsverschil met het management of beperking in reikwijdte van de controle

Er zijn geen meningsverschillen met het management geweest en er waren geen beperkingen bij de uitvoering van onze controle. Naar onze mening is ons bij de uitvoering van onze controleopdracht door het management en de medewerkers van de gemeente de volledige medewerking verleend en hebben wij volledige toegang tot de benodigde informatie gehad.

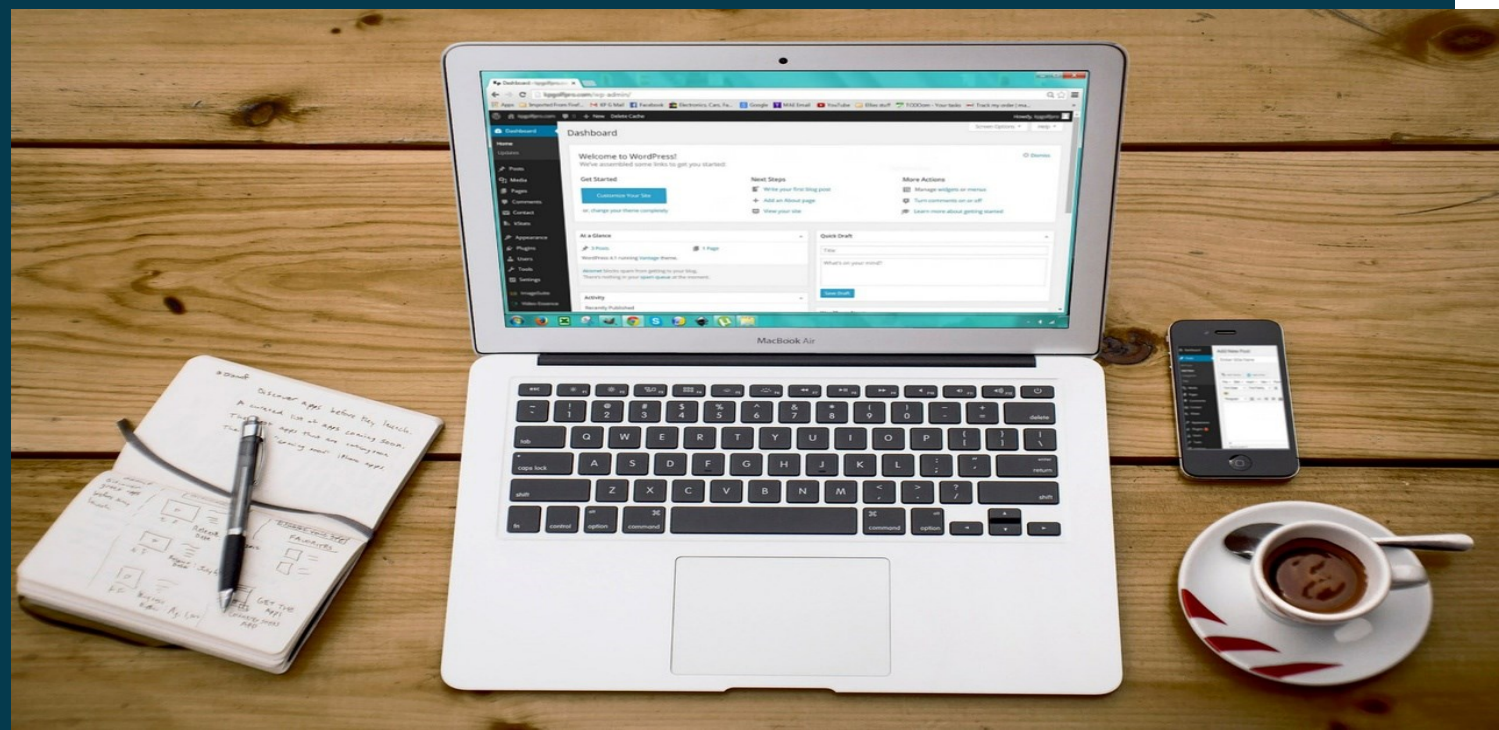
Inleiding	
Inhoudsopgave	
Samenvatting	
Bevindingen	
Rechtmatigheid	
Financiële positie	
Organisatie	
IT-audit	
Overig	
Bijlagen	

Bijlagen

Per saldo persoonlijker

Bijlage 1a: Niet-gecorrigeerde controleverschillen

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van niet-gecorrigeerde controleverschillen boven de rapportagedrempel van € 50.000.

Niet-gecorrigeerde controleverschillen	Jaarrekeningpost	Resultatenrekening		Balans	
		Debet	Credit	Debet	Credit
Balanspositie diverse SiSa regelingen te hoog verantwoord (met name OCW D22, IenW E85 en VWS H12)	SiSa opbrengsten @ Overlopende passiva		72.548	72.548	

Inleiding	
Inhoudsopgave	
Samenvatting	
Bevindingen	
Rechtmatigheid	
Financiële positie	
Organisatie	
IT-audit	
Overig	
Bijlagen	

Bijlage 1b: Onzekerheden in de controle

In de onderstaande tabel is een overzicht opgenomen van onzekerheden in de controle boven de rapportagedrempel van € 50.000.

Gecorrigeerde controleverschillen	Jaarrekeningpost	Resultatenrekening		Balans	
		Debet	Credit	Debet	Credit
Geen					

Inleiding	
Inhoudsopgave	
Samenvatting	
Bevindingen	
Rechtmatigheid	
Financiële positie	
Organisatie	
IT-audit	
Overig	
Bijlagen	

Bijlage 1c: In de controle opgenomen aanpassingen

De onderstaande tabel bevat alle afzonderlijk geïdentificeerde en gecorrigeerde afwijkingen boven de rapportagedrempel van € 50.000.

Gecorrigeerde controleverschillen	Jaarrekeningpost	Overzicht van baten en lasten		Balans	
		Debet	Credit	Debet	Credit
Presentatie SVN leningen, presentatie rekening-courant deel als vordering in plaats van financiële vaste activa.	Vorderingen			1.776.216	
	@ Financiële vaste activa				1.776.216

Inleiding	
Inhoudsopgave	
Samenvatting	
Bevindingen	
Rechtmatigheid	
Financiële positie	
Organisatie	
IT-audit	
Overig	
Bijlagen	

Bijlage 1d: Tekortkomingen in de toelichtingen

Onze controlestandaarden vereisen dat wij afwijkingen van materieel belang in de toelichting signaleren om de gemeenteraad in staat te stellen een inschatting te maken van de gevolgen daarvan voor de jaarrekening. De tabel hierna bevat een weergave van die onderwerpen uit de toelichting waarvan wij denken dat de gemeenteraad deze nader dient te beoordelen.

Aard van de gecorrigeerde controleverschillen	Rechtmatigheid	Getrouwheid
Geen		

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Rechtmatigheid

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Bijlage 1f: Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023

Op grond van het Besluit accountantscontrole decentrale overheden, artikel 5, lid 4, rapporteren wij in dit accountantsverslag over de fouten en onzekerheden van de specifieke uitkeringen die onder SiSa vallen. Per regeling wordt in een tabel aangegeven of, en zo ja welke financiële fouten of onzekerheden zijn geconstateerd.

Rechtmatigheidsoordeel specifieke uitkeringen (zoals blijkt uit de controleverklaring):

goedkeurend

Strekking controleverklaring getrouwheid gehele jaarrekening:

goedkeurend

Fouten en onzekerheden 2023					
Nr	Volgnr	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting fout/onzekerheid
A16	1	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Fout	NvT	NvT
A16	2	Bekostigingsregeling opvang ontheemden Oekraïne	Onzekerheid	NvT	NvT
B2	1	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Fout	NvT	NvT
B2	2	Regeling specifieke uitkering gemeentelijke hulp gedupeerden toeslagenproblematiek	Onzekerheid	NvT	NvT
C43	1	Regeling reductie energieverbruik woningen	Fout	NvT	NvT
C43	2	Regeling reductie energieverbruik woningen	Onzekerheid	NvT	NvT
C55	1	Aanpak energiearmoede	Fout	NvT	NvT
C55	2	Aanpak energiearmoede	Onzekerheid	NvT	NvT
C62	1	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Fout	NvT	NvT
C62	2	Specifieke uitkering aan gemeenten voor de bekostiging van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen van gedupeerden door de toeslagenaffaire	Onzekerheid	NvT	NvT
C72	1	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 3 ^e ronde	Fout	NvT	NvT
C72	2	Specifieke uitkeringen proeftuinen aardgasvrije wijken 3 ^e ronde	Onzekerheid	NvT	NvT
C92	1	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Fout	NvT	NvT
C92	2	Regeling specifieke uitkering Informatiepunten Digitale Overheid	Onzekerheid	NvT	NvT

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Rechtmatigheid

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

Bijlage 1f: Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023

Inleiding	
Inhoudsopgave	
Samenvatting	
Bevindingen	
Rechtmatigheid	
Financiële positie	
Organisatie	
IT-audit	
Overig	
Bijlagen	

Fouten en onzekerheden 2023					
Nr	Volgnr	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting fout/onzekerheid
C94	1	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Fout	NvT	NvT
C94	2	Regeling houdende regels verstrekking specifieke uitkering aan gemeenten verduurzaming van eigenaars, woonverenigingen en wooncoöperaties	Onzekerheid	NvT	NvT
C105	1	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Fout	NvT	NvT
C105	2	Regeling specifieke uitkering startbouwimpuls	Onzekerheid	NvT	NvT
D8	1	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Fout	NvT	NvT
D8	2	Onderwijsachterstandenbeleid 2019-2022 (OAB)	Onzekerheid	NvT	NvT
D14	1	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Fout	NvT	NvT
D14	2	Regeling specifieke uitkering inhalen COVID-19 gerelateerde onderwijsvertragingen	Onzekerheid	NvT	NvT
D19	1	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Fout	NvT	NvT
D19	2	Tijdelijke onderwijshuisvesting ontheemden	Onzekerheid	NvT	NvT
D22	1	Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemde peuters	Fout	NvT	NvT
D22	2	Regeling specifieke uitkering voor de voorschoolse educatie aan ontheemde peuters	Onzekerheid	NvT	NvT
E44B	1	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027	Fout	NvT	NvT
E44B	2	Tijdelijke impulsregeling klimaatadaptatie 2021–2027	Onzekerheid	NvT	NvT
E84	1	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022 - 2023	Fout	NvT	NvT
E84	2	Regeling stimulering verkeersveiligheidsmaatregelen 2022 – 2023	Onzekerheid	NvT	NvT
E85	1	Tijdelijke regeling specifieke uitkeringen intelligente verkeersregelingsinstallaties	Fout	NvT	NvT
E85	2	Tijdelijke regeling specifieke uitkeringen intelligente verkeersregelingsinstallaties	Onzekerheid	NvT	NvT
F28	1	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Fout	NvT	NvT
F28	2	Tijdelijke regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid	Onzekerheid	NvT	NvT

Bijlage 1f: Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023

Inleiding	
Inhoudsopgave	
Samenvatting	
Bevindingen	
Rechtmatigheid	
Financiële positie	
Organisatie	
IT-audit	
Overig	
Bijlagen	

Fouten en onzekerheden 2023					
Nr	Volgnr	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting fout/onzekerheid
G2	1	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet – gemeentedeel 2023	Fout	NvT	NvT
G2	2	Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet – gemeentedeel 2023	Onzekerheid	NvT	NvT
G3	1	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) – gemeentedeel 2023	Fout	NvT	NvT
G3	2	Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (uitsluitend kapitaalverstrekking) – gemeentedeel 2023	Onzekerheid	NvT	NvT
G4	1	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers_gemeentedeel 2023	Fout	NvT	NvT
G4	2	Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers_gemeentedeel 2023	Onzekerheid	NvT	NvT
G10	1	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2023	Fout	NvT	NvT
G10	2	Wet inburgering 2021_gemeentedeel 2023	Onzekerheid	NvT	NvT
G12	1	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023	Fout	NvT	NvT
G12	2	Kwijtschelden publieke schulden SZW-domein hersteloperatie kinderopvangtoeslagaffaire_gemeentedeel 2023	Onzekerheid	NvT	NvT
G13	1	Onderwijsroute_deel gemeent 2023	Fout	NvT	NvT
G13	2	Onderwijsroute_deel gemeent 2023	Onzekerheid	NvT	NvT
H4	1	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Fout	NvT	NvT
H4	2	Regeling specifieke uitkering stimulering sport	Onzekerheid	NvT	NvT
H8	1	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Fout	NvT	NvT
H8	2	Regeling Sportakkoord 2020-2022	Onzekerheid	NvT	NvT

Bijlage 1f: Bevindingen controle SiSa-bijlage 2023

Inleiding	
Inhoudsopgave	
Samenvatting	
Bevindingen	
Rechtmatigheid	
Financiële positie	
Organisatie	
IT-audit	
Overig	
Bijlagen	

Fouten en onzekerheden 2023					
Nr	Volgnr	Specifieke uitkering of overig	Fout of onzekerheid	Financiële omvang	Toelichting fout/onzekerheid
H12	1	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Fout	NvT	NvT
H12	2	Regeling specifieke uitkering lokale preventieakkoorden of preventieaanpakken	Onzekerheid	NvT	NvT
H30	1	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Fout	NvT	NvT
H30	2	Specifieke uitkering versterking voor sport en bewegen, gezondheidsbevordering, cultuurparticipatie en de sociale basis 2023-2026	Onzekerheid	NvT	NvT
H32	1	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	Fout	NvT	NvT
H32	2	Regeling specifieke uitkering Meerkosten Energie Openbare Zwembaden	Onzekerheid	NvT	NvT

Bijlage 2: Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van de gemeente Leusden

De voorschriften in het kader van onafhankelijkheid zijn binnen de Koninklijke Nederlandse Beroepsorganisatie van Accountants (de NBA) opgenomen in de “Verordening inzake Onafhankelijkheid (ViO)” en vormen een belangrijk onderdeel van het ‘normenkader’ waaraan een accountant moet voldoen. De naleving van de ViO is binnen de organisatie van Eshuis ingebed.

Ons zijn geen relaties bekend tussen Eshuis Registeraccountants B.V. en haar zuster- en of dochterondernemingen en de gemeente, die naar ons professionele oordeel mogelijk van invloed kunnen zijn op onze onafhankelijkheid.

Stelsel van waarborgen om onze onafhankelijke positie te waarborgen

Eshuis beschikt over een stelsel van maatregelen om haar onafhankelijke positie bij controlecliënten te waarborgen. Dit stelsel van maatregelen is een integraal onderdeel van de bestuurlijke organisatie en van het voor de gehele organisatie van toepassing zijnde stelsel van kwaliteitsbeheersingsmaatregelen. Bijgaande niet-limitatieve opsomming geeft u een indruk van de maatregelen die bijdragen aan het waarborgen van onze onafhankelijke positie:

- Schriftelijke onafhankelijkheidsbepalingen waarin alle bestaande onafhankelijkheidsvereisten en de risico's ten aanzien van de bedreiging van de onafhankelijkheid en de daaraan gerelateerde waarborgen zijn verwerkt.
- Procedures voor tijdige bekendmaking van de voorschriften en de daarin aangebrachte wijzigingen aan alle partners en werknemers bij Eshuis.
- Procedures voor de organisatie van periodieke trainingen inzake de toepassing van de onafhankelijkheidsvoorschriften.
- Procedures die erop gericht zijn dat onze partners en werknemers in specifieke casussen en omstandigheden de onafhankelijkheidsvoorschriften naleven.
- Procedures voor het interne toezicht in relatie tot de toetsing en bewaking van de naleving van de onafhankelijkheidsvoorschriften.

Inleiding

Inhoudsopgave

Samenvatting

Bevindingen

Rechtmatigheid

Financiële positie

Organisatie

IT-audit

Overig

Bijlagen

